

Alicja Sekuła

Politechnika Gdańska

DOCHODY GMIN Z TYTUŁU OPLAT

Streszczenie: W artykule przedstawiono większość opłat, z których dochody zasilają budżety gmin. Opiszano ich rolę w systemie dochodów jednostek stopnia podstawowego, przedstawiono podstawowe podziały, zawarto ogólną charakterystykę, jak również szczegółowy opis każdej z nich. W sumie analizie poddano 14 opłat zasilających budżety gmin.

1. Wstęp

Gminę w ujęciu ogólnym tworzy wspólnota stworzona przez mieszkańców oraz odpowiedni zdelimitowany obszar [Grzeškiewicz 2002, s. 41]. W rozumieniu szczegółowym to społeczność lokalna o demokratycznej organizacji wewnętrznej, wyodrębniona strukturalnie i podmiotowo celem zdecentralizowanego wykonywania zasadniczej części zadań lokalnych z zakresu administracji publicznej [Chmielnicki 2004, s. 15]. Szczegółowa interpretacja zwraca uwagę na zdecentralizowany sposób wykonywania zadań, na który, oprócz przekazania zadań i kompetencji, składa się określenie poziomu swobody władz lokalnych przy ich wykonywaniu oraz zapewnienie środków finansowych organom lokalnym przez ustanowienie źródeł finansowania zadań z dochodów własnych samorządów terytorialnych [Gajl 1996, s. 20]. W skład dochodów własnych¹ przesądzających o ekonomicznej samodzielności² samorządu wchodzi opłaty będące przedmiotem rozważań w niniejszym artykule.

2. Opłaty w polskim systemie samorządowym

Opłaty to daniny zasilające przede wszystkim samorządy gminne. Samorządom województw ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego nie przydzieliła takich źródeł dochodów. W niewielkim stopniu, zawężonym w zasadzie do

¹ Więcej informacji o strukturze i znaczeniu dochodów własnych znaleźć można w artykule [Sekuła 2004, s. 574-585].

² Szerszy komentarz do problematyki samodzielności można znaleźć w pracy [Markowska-Bzducha 2004].

tw. opłat komunikacyjnych, dochody z tego tytułu czerpią także powiaty [Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach..., art. 4-6].

Rozważania o cechach czy klasyfikacji opłat winny być prowadzone w odniesieniu do ogólnego pojęcia, czyli definicji opłaty. Okazuje się jednak, że pomimo licznych ustaw regulujących zasady ich naliczania i poboru żadna samego pojęcia nie określa. Ponieważ używane jest ono równoległe z terminem „podatek”, należy przyjąć, iż ma zbliżone, choć nieco odmienne własności. Podatek to publiczno-prawne, nieodpłatne, przymusowe i bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, a także gminy, powiatu lub województwa [Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*, art. 6]. Cechy, które odróżniają podatek od opłaty, to ekwiwalentność i zindywidualizowanie. Opłata jest zatem „indywidualną zapłatą za zindywidualizowane świadczenie” [Gomułowicz 2008, s. 137] pobieraną w związku z określonymi czynnościami organów samorządowych. Osoba lub podmiot ponoszący ją uzyskuje własną, odrębną korzyść, która polega na otrzymaniu zaświadczenia, uzyskaniu zezwolenia na sprzedaż alkoholu czy zgody na przesunięcie terminu zapłaty podatku. Istnieją jednak daniny zwane opłatami bez zauważalnego zindywidualizowania czy też ekwiwalentności ze strony władz samorządowych. Należą do nich np. eksploatacyjna czy produktowa.

W państwach unitarnych, do których zalicza się także Polska, wszystkie kategorie opłat ustalane są na poziomie centralnym. Ponadto wprowadzone powinny być mocą ustaw. Oznacza to, że władze samorządowe nie mogą ustalać opłat nieprzewidzianych prawem. W obecnym systemie prawnym budżety gmin mogą zasilać dochody m.in. z następujących opłat: targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, skarbowej, eksploatacyjnej, adiacenckiej, za użytkowanie wieczyste i trwałe zarząd, planistycznej, produktowej, parkingowej, prolongacyjnej, za sprzedaż alkoholu, za usuwanie drzew i krzewów. Istotą każdej z wymienionych opłat można zawrzeć w sformułowaniach przedstawionych w tab. 1.

Opłaty te, pomimo wspólnego wyróżnika, jakim jest zasilanie budżetu gmin, nie mają jednej regulacji prawnej. Najwięcej z nich podlega uregulowaniom zawartym we wspomnianej już ustawie o podatkach i opłatach lokalnych. Pozostałe omówione są w następujących aktach prawnych:

- ustawa o opłacie skarbowej (opłata skarbową),
- ustawa *Prawo geologiczne i górnicze* (opłata eksploatacyjna),
- ustawa o gospodarce nieruchomościami (opłata adiacencka, za użytkowanie wieczyste i trwałe zarząd),
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (opłata planistyczna),
- ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (opłata produktowa),
- ustawa o drogach publicznych (opłata parkingowa),
- ustawa *Ordynacja podatkowa* (opłata prolongacyjna),

Tabela 1. Charakterystyka opłat stanowiących dochód gminy

Nazwa opłaty	Istota
Targowa	za sprzedaż na targowiskach
Miejscowa	za przebywanie w miejscowościach atrakcyjnych pod względem wypoczynku, turystyki, szkolenia lub lecznictwa
Uzdrowska	za przebywanie na obszarach o statusie ochrony uzdrowskiej
Od posiadania psów	z tytułu posiadania psa
Skarbowa	za czynności urzędowe i dokumenty (zaświadczenia, zezwolenia)
Eksploatacyjna	za wydobywanie kopalin
Adiacencka	z tytułu wzrostu wartości nieruchomości
Za użytkowanie wieczyste i trwałe zarząd	z tytułu użytkowania wieczystego, trwałego zarządu gminnych nieruchomości gruntowych
Planistyczna	z tytułu wzrostu wartości nieruchomości po uchwaleniu planu miejscowego
Produktowa	za brak uzyskania założonych pułapów recyklingu i odzysku
Parkingowa	za parkowanie na drogach publicznych w strefie płatnego parkowania
Prolongacyjna	za uzyskanie odroczenia lub rozłożenia na raty zobowiązania podatkowego
Za sprzedaż alkoholu	za wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu
Za usuwanie drzew i krzewów	za wydanie zezwolenia na usunięcie drzew i krzewów

Źródło: opracowanie własne.

- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (opłata za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych),
 - ustawa o ochronie przyrody (opłata za usuwanie drzew i krzewów).
- Wymienionych ustaw nie należy traktować jako zamkniętego katalogu. Oprócz podanych wyżej istnieją inne, regulujące zasady poboru i naliczania tych danin.

3. Systematyka opłat

Opłaty klasyfikować można z różnych punktów widzenia i adekwatnie do przyjętych kryteriów wydzielać grupy opłat posiadających określone cechy. Do najczęściej szych kryteriów systematyki zaliczyć można:

- zakres władztwa podatkowego,
- źródła norm prawnych regulujących system dochodów z tytułu opłat,
- podmiot pobierający i przekazujący wpływy z tego tytułu,
- częstotliwość występowania.

Zgodnie z pierwszym podziałem wyróżniamy władztwo w sensie szerokim (pełne), w sensie wąskim (ograniczone) oraz bierne [Grześkiewicz 2002, s. 32]. Władztwo pełne dotyczy głównie opłat wymienionych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych, a więc np. opłaty targowej. Cechuje je możliwość ustalania, w określonych granicach, wysokości opłaty oraz kształtowania niektórych elementów jej konstrukcji. Władztwo ograniczone zawężone jest do umarzania, odraczania, rozkładania na raty opłat stanowiących dochody gmin i odnosi się np. do opłaty

skarbowej. Często ze względu na ograniczenie możliwości wpływu jedynie do zmniejszenia daniny lub rozłożenia w czasie jej poboru nazywane jest ujemnym władztwem podatkowym. Ostatnie – władztwo bierne – oznacza brak oddziaływania na konstrukcję, wielkość czy pobór opłaty i dotyczy np. opłaty produktowej.

Kryterium drugie wyróżnia opłaty rozumiane w sensie szerokim i wąskim. Pierwszy typ obejmuje wszystkie opłaty zasilające budżet gminy, drugi tylko te, które uregulowane są ustawą o podatkach i opłatach lokalnych. Ze względu na liczne odniesienia do opłat znajdujące w różnych ustawach ujęcie wąskie obejmuje jedynie opłatę targową, miejscową, uzdrowską oraz od posiadania psów.

Z punktu widzenia podmiotu i sposobu poboru opłaty można wyróżnić trzy drogi wpływu opłat na konto budżetu gminy: po pierwsze przez gminne organy podatkowe, po drugie przez urzędy skarbowe, które pobrą daninę w całości przekazują na rachunek organów samorządowych, oraz po trzecie za pomocą urzędów centralnych. Grupę pierwszą reprezentują: opłata targowa, miejscowa, od posiadania psów, drugą – skarbową, trzecią zaś – produktową wpłacaną na konto urzędów marszałkowskich, które przekazują ją gminom za pośrednictwem Ministerstwa Finansów.

Ostatnia klasyfikacja dzieli opłaty na powszechne i sporadyczne. Grupa pierwsza charakteryzuje się tym, że dochody z niej występują praktycznie w budżecie każdej gminy. Należy do niej opłata targowa, za wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu, a także skarbową. Opłaty niewystępujące w budżetach każdej jednostki szczebla podstawowego to uzdrowska, produktowa czy eksploatacyjna.

4. Charakterystyka opłat

Pierwszą z opłat wymienionych w tab. 1 opłat jest targowa. Pobierana jest od wszystkich, a więc od osób fizycznych i prawnych sprzedających na targowiskach. Interpretacja tego pojęcia była szeroko dyskutowana. Targowiskiem nie jest bowiem hala czy place targowe, lecz każde miejsce, na którym prowadzony jest handel, w tym również teren prywatny. Nie obejmuje sprzedaży w budynkach, a także – w celu uniknięcia podwójnego opodatkowania – zwolnione są z niej podmioty uiszczające podatek od nieruchomości na obszarach targowisk. Mając na uwadze tendencję, panującą zwłaszcza w miastach, by handel przenosić do zamkniętych centrów handlowych, należy założyć, że realne wpływy z tego tytułu będą maleć na rzecz zwiększania się wpływów z podatku od nieruchomości. W budżecie Gdańska [*Budżet Gdańska...*] założono w roku 2009 wpływy z tego tytułu przekraczające 1,1 mln zł. Kwota ta nie przekracza 1% wszystkich gminnych wpływów do budżetu.

Kolejna z przedstawionych opłat, opłata miejscowa, zwana jest czasami klimatyczną, co nie do końca jest prawidłowe, gdyż jej pobór nie następuje wyłącznie w miejscowościach o atrakcyjnych warunkach klimatycznych, ale też krajobrazowych czy szkoleniowych. Dotyczy wyłącznie osób fizycznych przebywających co najmniej

dobę na określonym terytorium. Pobierana jest w sytuacji, gdy miejscowość spełnia formalne warunki turystyczno-wypoczynkowe określone rozporządzeniem, takie jak odpowiednia roślinność, atrakcje krajoznawcze czy baza noclegowa [Rozporządzenie...]. Założone wpływy z opłaty miejscowej w budżecie Gdańska są ponaddwukrotnie mniejsze niż z targowej i mają wynieść niecałe 500 tys. zł.

Opłata miejscowa może pobierana być także na obszarach mających status ochrony uzdrowskiej [Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim..., art. 34], jednak ze względu na niższą stawkę tej pierwszej jest to dla nich niekorzystne, gdyż pobór opłaty uzdrowskiej automatycznie eliminuje możliwość naliczania miejscowej. Odniesienia podmiotowe opłat są podobne, tak samo jak ustawowe zwolnienia, które dotyczą np. zorganizowanych grup dzieci, młodzieży, pensjonariuszy szpitali, osób niewidomych czy płatników podatku od nieruchomości, od domków letniskowych usytuowanych na tych terenach. Zakłada się, że w Sopocie [*Budżet Sopotu...*], mającym status uzdrowska, wpływy z tego tytułu w roku 2009 przekroczą 1,35 mln zł.

Ostatnia z opłat wymienionych w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych, czyli od posiadania psów, w obecnej formie funkcjonuje dość krótko. Nie jest to jednak rozwiązanie nowe. Obowiązek uiszczania daniny przez właścicieli psów istniał wcześniej, lecz w formie podatku. Krytykowany był zwłaszcza za niską wydajność, czyli niskie wpływy w stosunku do kosztów poboru. Z drugiej strony rada gminy nie mogła zwolnić z poboru wszystkich mieszkańców. Jeśli można mówić o jakimkolwiek znaczeniu wpływów z tytułu opłaty od posiadania psów w budżetach gmin, to tylko w miejskich. Płatnicy podatku rolnego – zamieszkujący głównie gminy wiejskie – są z niego ustawowo zwolnieni do dwóch psów łącznie.

Jak już wspomniano, władztwo podatkowe organu uchwałodawczego w przypadku opłat regulowanych ustawą o podatkach i opłatach lokalnych jest największe. Ustawa precyzuje maksymalne stawki i określa podstawowe zwolnienia podmiotowe. Pozostałe unormowania, takie jak stawki, zasady poboru, prowizji (wynagrodzenia za inkaso), wprowadzenie innych zwolnień, terminy poboru i płatności, zawarte są w uchwałach rad.

W przeciwieństwie do opłaty za posiadanie psa istotnym źródłem dochodów budżetów gmin jest opłata skarbową, historycznie zwana stemplową. Uiszczana jest ona za udzielenie świadczeń przez organy administracji samorządowej. W założeniu stanowić ma zwrot kosztów czynności urzędowych [Hanusz, Czerski 2004, s. 183]. Dotyczy głównie spraw indywidualnych, choć opłacają ją także podmioty prawne, w obu przypadkach na wniosek samych zainteresowanych. Wysokość płatnej kwoty zależna jest od rodzaju sprawy, przy czym lista zagadnień, które jej podlegają, a także stawki są rozległe i zróżnicowane. Przedmioty opłaty skarbowej sklasyfikowane są w trzech grupach: dokonanie czynności urzędowej, wydanie zaświadczenia oraz wydanie zezwolenia (pozwolenia, koncesji). Do czynności podlegających opłacie skarbowej należy sporządzenie aktu małżeństwa lub wydanie

decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Założone wpływy z tego tytułu w roku 2009 powinny w Gdańsku przekroczyć 8,5 mln zł.

Równie istotnym wpływem do budżetu, choć już tylko w niektórych gminach, jest opłata eksploatacyjna. Skierowana jest głównie do przedsiębiorstw wydobywających kopaliny, lecz nie tylko górniczych, gdyż dotyczy wydobywania gazu ziemnego, ropy naftowej, węgla brunatnego, kamiennego, rud metali, siarki, soli kamiennej, gliny, marmurów, wapieni, krzemionki, a także niektórych przypadków prac geologicznych. Wyliczona według określonych stawek opłata w 3/5 stanowi dochód gminy, a w 2/5 wpływa na konto Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Ustawa przewiduje także stosowny podział wpływów z opłaty eksploatacyjnej, gdy działalność prowadzona jest na obszarze więcej niż jednej gminy. O rozmiarze znaczenia tego źródła dochodów świadczy fakt, że w projekcie budżetu na rok 2009 gmina Polkowice [*Biuletyn...*] planowała uzyskać dochody na poziomie ponad 180 mln zł, w tym ponad 25,6 mln, co stanowi niecałe 15% wszystkich wpływów, z opłaty eksploatacyjnej.

Podstawową przesłanką naliczenia kolejnej opłaty, adiacenckiej, jest wzrost wartości nieruchomości gruntowych. Odniesienie do gruntów oznacza, że nie opłacają jej właściciele lokali. Wartość gruntów wzrosnąć może w wyniku podziału lub scalenia i podziału gruntu, z powodu budowy lub modernizacji urządzeń infrastruktury technicznej, takich jak kanalizacja czy drogi, przy czym obowiązek uiszczenia powstaje w momencie stworzenia warunków do podłączenia. Opłacie podlega jedynie przyrost wartości nieruchomości. Stawka, ustalana przez radę gminy, nie może przekroczyć 50% różnicy. Od wyliczonej kwoty odejmowany jest wkład właścicieli bądź użytkowników wieczystych nieruchomości w budowę infrastruktury podlegającej opłacie.

Powodem wprowadzenia opłaty adiacenckiej był zamysł współuczestniczenia właścicieli w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej. Jednak odkąd istnieje, budzi największy sprzeciw społeczny spośród wszystkich opłat zasilających budżety gmin, po części z powodu wysokości kwot do zapłaty, sięgających nierzadko kilku tysięcy złotych. Mylona jest z katastratem, przez mieszkańców uważana jest za niesprawiedliwą, niezgodną z konstytucją, zwłaszcza że w różnych gminach mogą być różne stawki, a w konsekwencji kwoty do zapłaty. Jej naliczenie w gminie Pruszcz Gdański stało się przyczyną zbierania podpisów na referendum w sprawie odwołania wójta gminy.

Przy okazji omawiania opłaty adiacenckiej warto zauważyć, że ustawa o gospodarce nieruchomościami, która ją reguluje, stanowi również podstawę do naliczania opłaty z tytułu użytkowania wieczystego lub trwałego zarządu na gruntach stanowiących własność gminy. Dotyczy osób fizycznych, prawnych, a także jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. Najczęściej ustalana jest w wysokości stawki procentowej od wartości nieruchomości.

Niektóre cechy wspólne z opisaną wcześniej opłatą adiacencką ma kolejna opłata wymieniona w tab. 1 – planistyczna. Z tego powodu czasami jest z nią mylona. Podobnie jak adiacencka odnosi się do wzrostu wartości nieruchomości w związku z działaniami podjętymi przez organy gminy, a konkretnie w wyniku uchwalenia planu miejscowego lub jego zmiany. Pobierana jest w momencie zbycia nieruchomości, od osób zarówno fizycznych, jak i prawnych – właścicieli lub użytkowników wieczystych nieruchomości. Maksymalna stawka nie może przekroczyć 30% wzrostu wartości. Liczona jest i uiszczana tylko w momencie jej zbycia w okresie do 5 lat od momentu wejścia w życie planu.

Stosunkowo krótko istniejąca, zwłaszcza w porównaniu z innymi rozwiązaniami prawnymi, jest opłata produktowa. Wnoszona jest tylko przez przedsiębiorców i to tych, którzy wprowadzając na rynek produkty i opakowania, nie zapewniają określonego przez Ministra Środowiska poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych lub opakowaniowych. Produkty, które podlegają opłacie, to przede wszystkim akumulatory, niektóre lodówki i zamrażarki, oleje, opony. Lista opakowań jest dużo szersza i obejmuje praktycznie wszystkie najczęściej spotykane opakowania, tzn. tworzywa sztuczne, papier i tekturę, szkło, drewno, tekstylia. Opłata wnoszona jest na konto urzędu marszałkowskiego i przekazywana następnie do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Z niektórych składowych pozostaje w całości w funduszu, ale z większości tytułów przekazywana jest w 70% do gmin według określonego algorytmu. Co ciekawe, w budżecie Gdańska założono zerowe wpływy z tego tytułu w roku 2009.

Kolejna z opłat, zwana potocznie parkingową, prawidłowo nosi nazwę opłaty za parkowanie na drodze publicznej. Początkowo wprowadzona Rozporządzeniem Rady Ministrów uznana została za niezgodną z konstytucją z powodu trybu wprowadzenia stref płatnego parkowania w gminach. Dlatego po okresie wstrzymania poboru od roku 2004 pobierana jest ponownie. Strefy płatnego parkowania tworzone są w centrach dużych miast, przede wszystkim w celu przyspieszenia rotacji parkujących tam samochodów. Z tego też powodu wpływy z opłaty parkingowej w gminach wiejskich czy miejsko-wiejskich występują dość rzadko, głównie w miejscach atrakcyjnych, np. turystycznie, w celu ograniczenia ich dostępu dla ruchu kołowego. Stawki i obszar podlegający opłatom ustala rada gminy. Czasami mylona jest z inną opłatą – za zajęcia pasa drogowego, która w budżecie Gdańska od strony finansowej ma nawet większe znaczenie, gdyż założone wpływy z tego tytułu powinny przekroczyć 1,2 mln zł, podczas gdy z opłaty parkingowej nieco ponad 750 tys. zł.

Specyfiką następnej opłaty jest to, że na jej wysokość pośrednio ma wpływ podmiot do tej pory niewymieniony, tzn. Narodowy Bank Polski. Opłata prolongacyjna uiszczana jest w przypadku odroczenia lub rozłożenia na raty należnego podatku. Jednak aby prolongowanie nie traktowane było jak wydłużony termin płatności, w przypadku jego uzyskania należy uiścić opłatę. Jej sens ekonomiczny sprowadza się zatem do odsetek za przesunięcie terminu zobowiązania podatkowe-

go. Jeśli podatek stanowi dochód gminy, wtedy opłata zasila budżet gminy. Na skutek określonego w ustawie mechanizmu wyliczenia jej stopa jest równa kredytowi lombardowemu ustalانemu przez Radę Polityki Pieniężnej, organ NBP.

Kolejna opłata ma pewne cechy skarbowej, gdyż wiąże się z uzyskaniem zezwolenia na podstawie pisemnego wniosku przedsiębiorcy, w tym przypadku – na sprzedaż napojów alkoholowych. Uiszczana jest jednak niezależnie od niej, a więc przedsiębiorca reguluje dwie wspomniane opłaty. Uzależniona jest od wartości sprzedaży różnych kategorii napojów alkoholowych skatalogowanych w zależności od stopnia zawartości alkoholu. Zakładane wpływy za zezwolenie na sprzedaż alkoholu w Gdańsku będą o ponad 1 mln mniejsze niż z opłaty skarbowej i osiągną 7,3 mln zł.

Opisane powyżej dublowanie nie występuje z przypadkiem opłaty za zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów z terenu nieruchomości. Jego uzyskanie zwolnione jest z opłaty skarbowej. Z racji istnienia szerokiej grupy zwolnień opłata dotyczy przede wszystkim terenów, z których usuwa się drzewa i krzewy w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Wielkość zależy od obwodu pnia, rodzaju i gatunku drzewa oraz powierzchni krzewów.

5. Podsumowanie

Przedstawiona powyżej charakterystyka miała na celu ukazanie, jak różnorodne są opłaty trafiające do budżetów gmin. Dotyczy to zarówno przedmiotu, podmiotu opodatkowania, zakresu wpływu organów stanowiących na ich ostateczną konstrukcję, jak i ekonomicznego znaczenia w postaci wielkości zasileń budżetowych z poszczególnych danin. Należy dodać, że wpływy do budżetu mogą być generowane z jeszcze innych, nieomówionych w artykule opłat, takich jak wspomniana tylko opłata za zajęcie pasa drogowego. Oprócz znacznej różnorodności opłaty charakteryzują się ponadto dużą zmiennością w czasie, co również stało się przedmiotem analiz [Bury 2009].

Literatura

- Biuletyn informacji publicznej Polkowice*, http://www.bip.ug.polkowice.pl/doc/ZB2008/ZB1254_08.pdf.
Budżet Gdańska na rok 2009, <http://www.gdansk.pl/samorzad,1065,11228.html>.
Budżet Sopotu na rok 2009, <http://www.sopot.pl/eGmina/pl/cityzone/BIP/Budzet/modules/pages/0003.html>.
Bury P., *Ewolucja opłat gminnych*, [w:] *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, UE, Wrocław 2009 (artykuł jeszcze niepublikowany).
Chmielnicki P. (red.), *Komentarz do ustawy o samorządzie gminnym*, LexisNexis, Warszawa 2004.
Gajl N., *Modele podatkowe. Podatki lokalne*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1996.
Gomułowicz A., Małecki J., *Podatki i prawo podatkowe*, LexisNexis, Warszawa 2008.
Grzeškiewicz W., *Analiza wydatków inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego i ich źródeł finansowania w latach 1997-2000*, „Samorząd Terytorialny” 2002 nr 11.

- Grzeškiewicz W., *Zagrożenia wynikające z deficytu i samorządowego długu publicznego*, „Samorząd Terytorialny” 2002 nr 4.
- Hanusz A., Czernski P., *Gminne podatki i opłaty budżetowe*, Zakamycze, Kraków 2004.
- Markowska-Bzducha E., *Samodzielność finansowa polskich gmin*, Politechnika Radomska, Radom 2004.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie warunków, jakie powinna spełniać miejscowość, w której można pobierać opłatę miejscową, DzU nr 249, poz. 1851.
- Sekuła A., *Zmiany w poziomie dochodów gmin województwa pomorskiego w latach 1999-2004*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, red. D. Strahl, AE, Wrocław 2007.
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytywnej, tekst jednolity DzU 2007 nr 90, poz. 607.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tekst jednolity DzU 2008 nr 88, poz. 539 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, DzU nr 92, poz. 880.
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, DzU nr 225, poz. 1635 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, tekst jednolity DzU 2007 nr 19, poz. 115 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, tekst jednolity DzU 2004 nr 261, poz. 2603 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tekst jednolity DzU 2007 nr 70, poz. 473 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, DzU nr 80, poz. 717 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, DzU nr 167, poz. 1399 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*, tekst jednolity DzU 2005 nr 8, poz. 60 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*, tekst jednolity DzU 2005 nr 228, poz. 1947 z późn. zm.

COMMUNE INCOMES FROM LOCAL CHARGES

Summary: The article presents most charges which profits fund communes budgets. First, their role in communes income is described, then the basic classifications are presented as well as their general and detailed description of each of them. In total fourteen charges are analyzed.

